

Inja Skender Libhard
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
islibhard@m.ffzg.unizg.hr

Kristina Hrastov
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
khrastov@m.ffzg.unizg.hr

Prevođenje posuđenica na primjeru njemačkih novih riječi

U ovom se radu istražuje pristup autora rječnika novih njemačkih riječi prevođenju posuđenica na hrvatski, s naglaskom na anglizme. Teorijski okvir uključuje pregled jezičnog posuđivanja kao procesa stvaranja novih riječi te taksonomiju prevoditeljskih postupaka za kulturno specifične jezične jedinice (Veselica Majhut, 2012; Skender Libhard, 2020a) koja se koristi za analizu prijevodnih rješenja.

Među novim njemačkim riječima nalaze se i posuđenice koje se vrlo spretno prilagođavaju ortografskom, fonološkom, morfološkom i semantičkom sustavu njemačkog jezika. Posuđenice iz engleskoga su najbrojnije i značajno su pridonijele proširenju njemačkog leksika (Kaehlbrandt, 2016; Skender Libhard, 2020b).

Empirijski dio rada obuhvaća analizu prevoditeljskih postupaka primijenjenih na približno 700 anglizama i pseudoanglizama iz *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)* čiji se rezultati uspoređuju s analizom prevoditeljskih postupaka 300 anglizama i pseudoanglizama iz *Njemačko-hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)* s digitalne leksikografske platforme Digilex^{PLUS}.

Cilj je utvrditi u kojoj se mjeri posuđenice u njemačkome mogu prevesti posuđenicama u hrvatskome, odnosno treba li ih prevoditi drugim prevoditeljskim postupcima. Suprotno očekivanoj dominaciji preuzimanja, rezultati pokazuju čestu primjenu zamjene parafrazom i dopune, što potvrđuju i dosadašnja, iako rijetka, slična istraživanja (usp. Skender Libhard, 2020b).

Ključne riječi: nove riječi u njemačkome; jezično posuđivanje; posuđenice; anglizmi; pseudoanglizmi

1. Uvod

Jezično posuđivanje vrlo je česta jezikoslovna tema. No iako se o jezičnom posuđivanju i posuđenicama mnogo govori i piše, nazivlje koje se tiče te tematike vrlo je neujednačeno, što je odraz upravo različitih pristupa tom jezičnom fenomenu (usp. Muhvić–Dimanovski i Skelin Horvat, 2006, str. 204). Tako i u hrvatskoj i stranoj jezikoslovnoj literaturi postoje brojne različite podjele posuđenica. Jezikoslovci se slažu oko činjenice da je posuđivanje vrlo dug i složen proces, ali sporno je što se sve može smatrati posuđenicom.¹

Činjenica jest da jezično posuđivanje zauzima središnje mjesto u tradiciji doirnog jezikoslovlja. No valja naglasiti da jezično posuđivanje nije samo predmet jezikoslovnih istraživanja. Riječ je o vrlo interdisciplinarnom području, što dolazi do izražaja i u definiciji dodirnog jezikoslovlja kao discipline „u kojoj svoje mjesto nalaze psiholingvistički i sociolingvistički, antropološki, kulturnopovijesni, (jezično) politički, pedagoški, komunikološki i književno–znanstveni pristupi i metode” (Piškorec, 2001, str. 226). U ovom se radu dodirno jezikoslovlje smatra jezikoslovnom disciplinom koja proučava jezično posuđivanje na temelju jezičnih dodira. Posuđivanje se pak rabi kao nadređeni naziv za posljedice tih dodira. Posuđenica je leksička jedinica posuđena iz jednog jezika koja se potom integrira u leksik jezika primatelja pri čemu ju koriste njegovi govornici, uključujući i jednojezične osobe (usp. Sousa Silva i Ahmadi, 2025). Ta se leksička jedinica općenito definira kao replika nastala prema modelu iz jezika davatelja (usp. Piškorec, 2005; Skender Libhard, 2020b). U potpunosti odgovara stranom modelu uz neka moguća odstupanja u pravopisu i morfološkom prilagođavanju jeziku primatelju.² U posuđenice se ubrajaju i pseudoposuđenice kao riječi koje se sastoje od stranih elemenata, ali kao cjelina nemaju model u stranom jeziku (usp. Skender Libhard, 2020b, str. 341).

Uz proučavanje jezičnog blaga materinskog jezika koje počiva na jezičnim doirima (npr. Piškorec, 2005; Štebih Golub, 2010) posuđivanje se često tematizira u kontekstu jezičnog purizma (npr. Zimmer, 1997) i istraživanja mogućnosti obogaćivanja i promjena materinskog jezika (npr. Muhvić–Dimanovski, 1992; Steffens, 2010; Turk, 2013; Skender Libhard, 2020a, 2020b). U sljedećem će poglavlju biti riječi upravo o načinima stvaranja novih riječi kojima se obogaćuje leksik nekog jezika. Jedan od vrlo važnih izvora novih riječi jest upravo jezično posuđivanje.

2. Jezično posuđivanje u kontekstu obogaćivanja leksika

Općepoznata činjenica jest da se jezici neprestano mijenjaju pri čemu su te promjene najočitije na leksičkoj razini. Gotovo se svakodnevno pojavljuju nove riječi kako bi se imenovala nove pojavnosti ili pak kako bi se novim riječima postigao

1 Za moguće podjele v. Muhvić–Dimanovski (1992), Onysko (2007), Piškorec (2005), Turk (2013).

2 Budući da su u središtu ovoga rada posuđenice u njemačkome, o njihovim će karakteristikama biti riječi u poglavlju 3.

određeni stilski učinak. Na taj se način leksik proširuje i time se zadovoljavaju komunikacijske potrebe određene jezične zajednice.

Nove se riječi mogu podijeliti na nove lekseme i nova značenja.³ U sljedećem potpoglavlju prikazuje se njihova podjela prema načinu stvaranja.

2.1. Načini stvaranja novih riječi

Prema načinu stvaranja novi se leksemi dijele u tri skupine: 1. novokovanice koje su simpleksi ili su nastale rječogradnim postupcima (npr. *Hugo* 'koktel od pjevušca, limete i sirupa bazge poslužen s listićima metvice, hugo'), *Garagengold* 'stari model automobila u kojem ulagači vide mogućnost sigurne investicije, tzv. zlato u garaži', *Scheidungskuchen* 'kolač/torta za razvod braka', 2. posuđenice nastale jezičnim posuđivanjem (npr. *Bagel* 'pecivo s rupom u sredini, tzv. *bagel*', *Beautyblender* 'jajolika spužvica za nanošenje šminke, tzv. *beauty blender*', *Bucketlist* 'popis životnih želja, tzv. *bucket list*' i 3. frazemi ili ustaljene sveze riječi koji su nastali stvaranjem višerječnih izraza (npr. *etwas ist kein Ponyhof* 'nešto nije samo med i mlijeko / samo pusta zabava / samo igra', *Arbeit auf Distanz* 'rad na daljinu, rad od kuće'). U nova se značenja ubrajaju: 1. novoznačnice kao domaće riječi odnosno udomaćene posuđenice koje su dobile novo značenje bez utjecaja stranog jezika (npr. *Piraten* 'njemačka Piratska stranka', *stabil* 'dobar, cool' i 2. semantičke posuđenice kao domaće riječi odnosno već udomaćene posuđenice koje su novo značenje dobile pod utjecajem neke strane riječi (npr. *Interview* 'razgovor za posao, tzv. intervju', *ghosten* 'iznenada prekinuti komunikaciju, tzv. *ghostati*').⁴

2.2. Posuđenice kao nove riječi

Iz navedenog je prikaza vidljivo da je jezično posuđivanje izvor novih leksema. Posuđenice kao novi leksemi ispunjavaju već spomenutu funkciju popunjavanja leksičkih praznina (npr. *Jobshadowing* 'oblik profesionalne orijentacije pri kojem student promatra i prati rad susutrušnjaka u radnoj organizaciji, tzv. *job shadowing*') ili postizanja određenog stilskog učinka (npr. *Coronacut* 'frizura nastala neprofesionalnim šišanjem tijekom *lockdowna*'). Prema Storjohann (2026) posuđenice se, uz ostale vrste novih riječi, mogu smatrati i pokazateljima diskurzivne obrade i vrednovanja izmijenjenih izvanjezičnih okolnosti nadilazeći tako isključivo onomaziološke razloge nastanka. Kao primjere autorica navodi upotrebu posuđenica

3 Mikić Čolić (2021) govori o formalnoj i semantičkoj neologizaciji. U ovom se radu nove riječi ne nazivaju neologizmima jer se zastupa mišljenje da se u leksičke inovacije odnosno nove riječi uz neologizme ubrajaju i okazionalizmi te kratkotrajnice (o tome više v. Skender Libhard, 2020b; Skender Libhard i Strmečki Marković, 2023.). Za potrebe ovog rada dostaje naziv nove riječi.

4 Nove se riječi u ovome radu promatraju prema metodologiji koja je opširno prikazana u Skender Libhard (2020a, 2020b). Budući da se tema rada odnosi na nove riječi u njemačkome, za svaku se skupinu novih riječi donose primjeri na njemačkome uz prijevod na hrvatski. Njemačke nove riječi i njihovi prijevodni ekvivalenti potječu iz *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)* i *Njemačko-hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)* s digitalne leksikografske platforme Digilex^{PLUS} o čemu će opširnije biti riječi u potpoglavlju 4.1.

radi prenošenja ideoloških uvjerenja, izražavanja emocionalno obojenih procjena ili tzv. „uokvirivanja“ društva (eng. *framing*).

Posuđivanje je često uvjetovano neposrednom komunikacijom govornika različitih jezika ili pak izloženosti govornika jednog jezika nekom drugom jeziku. Onysko (2007, str. 44) ističe upravo posredan utjecaj preko medija, novina, televizije i interneta. Istraživanja su identificirala dva glavna pokretača posuđivanja. S jedne je strane to potreba za preuzimanjem naziva za nove koncepte, što je posebno često kad je riječ o novoj pojavi koju treba imenovati u kratkom vremenu. S druge je strane to prestiž nekoga društveno dominantnog jezika iz kojeg govornici posuđuju nazive čak i ako u svom materinskom jeziku već imaju riječi za određene koncepte (usp. Mihaljević, 2021; Sousa Silva i Ahmadi, 2025). U tom se slučaju upotreba posuđenica smatra dokazom modernosti, upućenosti u najnovije trendove (usp. Yang, 1990; Skender Libhard, 2020b; Pavlinušić Vilus et al., 2022).

Sam trenutak posuđivanja teško je dokaziv i veže se uz zabilježenost u jeziku primatelju. Pritom valja istaknuti kako neke posuđenice u jeziku primatelju mogu imati status novih riječi iako su njihovi modeli u jeziku davatelju već etablirani leksemi (Muhvić–Dimanovski, 2005, str. 62.). Dobar primjer za takvu pojavu je engleska riječ *snitch* koja kao anglizam u njemačkome ima status nove riječi, *Snitch* ‘izdajica, cinkaroš’, iako se u engleskome u tom značenju rabi još od 18. stoljeća.⁵ U idućem će poglavlju biti više riječi o posuđenicama u njemačkome.

3. Posuđenice u njemačkome

Što se posuđenica u njemačkome tiče, one, kao i u gotovo svim drugim europskim jezicima (usp. Skender Libhard, 2020b), u najvećem broju dolaze iz engleskog jezika koji je danas odraz globalizacije. Stoga se u kontekstu jezičnog posuđivanja u njemačkome u prvom redu može govoriti o anglizmima kao riječima engleskog podrijetla posuđenima u njemački jezik te prilagođenima njegovu jezičnom sustavu (usp. Mihaljević, 2021, str. 51).

3.1. Anglizmi u njemačkome

Njemački je jezik već od 19. stoljeća izložen utjecaju engleskoga, i to tijekom 19. i u prvoj polovini 20. stoljeća britanskom engleskome dok sredinom 20. stoljeća počinje dominirati američki engleski. Kao najvažniji se razlozi navode gospodarska pomoć SAD–a u sklopu Marshallova plana u Saveznoj Republici Njemačkoj, zapadnjački orijentirana politika Zapadne Njemačke, politička, gospodarska i vojna dominacija SAD–a, dinamičan razvoj znanosti, tehnike i tehnologije u SAD–u, engleski kao *lingua franca* u međunarodnim organizacijama i tvrtkama, engleski kao prvi strani jezik u većini država, među kojima su i Njemačka i Hrvatska, te popularnost tzv. američkog načina života koji se ogleda u gotovo svim aspektima života. Stoga

⁵ V. https://www.oed.com/dictionary/snitch_v. (pristupljeno 13. siječnja 2026.)

je upotreba engleskih riječi, kao što je već spomenuto u potpoglavlju 2.2, stvar prestiža (usp. Yang, 1990; Pöhlmann, 2012; Skender Libhard, 2020b). Anglizmi se prije svega pojavljuju u područjima tehnoloških novina, a to su informacijska tehnologija, telekomunikacije, uslužne djelatnosti, industrija slobodnog vremena, kultura mladih, gospodarstvo, njega tijela, odjeća, znanost, politika i vojska. Ta su područja ostala ista od 60-ih godina prošlog stoljeća (usp. Muhr, 2002).

Na njemačkome govornom prostoru i u znanstvenim i laičkim krugovima vlada dojam da je njemački preplavljen engleskim riječima te kako je upravo jezično posuđivanje glavni način stvaranja novih riječi u njemačkome. Taj dojam potvrđuje i primjerice podatak iz prvog izvještaja o stanju njemačkog jezika *Reichtum und Armut der deutschen Sprache* (2013) u kojem stoji da je početkom 20. stoljeća u njemačkome bilo 1000 anglizama, dok ih je početkom 21. stoljeća u njemačkom leksiku već bilo 11 000. No zanimljiva je činjenica da se u tom istom razdoblju njemački leksik s 3,7 povećao na 5,3 milijuna riječi (Kaehlbrandt, 2016). To svakako dokazuje da je njemački sam po sebi vrlo produktivan u leksičkom smislu. Dosadašnja istraživanja pokazuju da upravo najveći dio novih riječi u njemačkome čine novokovanice nastale rječogradnim postupcima (usp. Skender Libhard, 2020b) iako je, kako je već navedeno, opći dojam da među novim riječima u njemačkome prevladavaju anglizmi. U ovom je kontekstu važno spomenuti podatak koji je iznijela dr. Annette Klosa-Kückelhaus, bivša voditeljica područja „Lexikographie und Sprachdokumentation“ na Odjelu za leksik Leibnizova instituta za njemački jezik u Mannheimu. Naime, taj institut na svom leksikografskom portalu OWID ima mrežni rječnik neologizama⁶ i utvrđeno je da novokovanice čine čak oko 95 % novih riječi u njemačkome, dok samo njih 5 % čine posuđenice odnosno anglizmi.⁷

Odnos jezikoslovaca i široke javnosti prema anglizmima je dvojak. Dok neki anglizme smatraju načinom obogaćivanja njemačkog leksika, drugi ih napadaju i govore o propadanju njemačkoga (njem. *Sprachverfall*).

Ovdje će se izdvojiti samo neki primjeri.⁸ S jedne je strane znakovito viđenje njemačke jezikoslovke Gisele Zifonun (2002) koja naglašava vrlo spretnu pravopisnu i morfosintaktičku prilagodbu engleskih riječi njemačkome. Ona upravo u sposobnosti jezika da prima strane elemente i prema potrebi ih integrira vidi bolju mogućnost procjene stanja nekog jezika nego što je to moguće procijeniti na temelju njegove „čistoće“, ma što to značilo (Zifonun, 2002, str. 4). Valja spomenuti da se tako imenički anglizmi pišu velikim slovom, gotovo svi dobivaju oznaku roda, u najvećem broju nastavak za genitiv jednine muškog i srednjeg roda te nastavak za množinu. Glagoli se konjugiraju, a većina pridjeva deklinira. Zifonun (2021) navodi tri moguća scenarija pri prihvatanju anglizama u njemački: 1. neproblematičan ulazak pri kojem se anglizam u potpunosti prilagođava njemačkome (npr. *bingen* ‘gle-

6 <https://www.owid.de/docs/neo/start.jsp> (pristupljeno 20. veljače 2026.)

7 Taj je podatak dr. Klosa-Kückelhaus iznijela u svom izlaganju u sklopu *Jezikoslovnih rasprava* na Institutu za hrvatski jezik 6. ožujka 2023.

8 Više o anglizmima u njemačkome v. Yang, 1990; Onysko, 2007; Skender Libhard, 2020b.

dati epizode neke serije jednu za drugom, tzv. *bingati*'), 2. ponjemčivanje s rizicima i nuspojavama pri kojem se anglizam djelomično prilagođava njemačkome, ali može doći primjerice do pomaka u značenju (npr. *Social Distancing* 'fizička udaljenost') i 3. dominacija bez alternative pri kojoj anglizam u svakom pogledu ima prednost pred bilo kojim pokušajem zamjene nekom njemačkom riječju (npr. *Lockdown* 'lock-down'). Na temelju navedenoga anglizme smatra obogaćenjem njemačkog leksika (Zifonun, 2021, str. 37). S takvim je viđenjem povezano i istraživanje o prihvaćenosti neologizama u leksiku koje su proveli Klosa–Kückelhaus i Wolfer (2026). Autori navode da se stupanj prihvaćenosti neologizama može odrediti prema učestalosti njihove upotrebe, širenju u različitim diskursima i tekstnim vrstama te postupnom nestajanju tzv. diskursnih indikatora koji upućuju na novinu neke riječi. Prema rezultatima istraživanja učestalost označavanja diskursnim indikatorima s vremenom se smanjuje. Zanimljivo je da se posuđenice u početku češće označava kao nove ili strane riječi, no nakon otprilike 30 godina u jezičnoj upotrebi razlike u označavanju između domaćih novih riječi i posuđenica gotovo da i nema. To može upućivati na opću prihvaćenost posuđenica kao dijelom leksika.

S druge se pak strane može spomenuti puristički nastrojeno njemačko društvo *Verein Deutsche Sprache* koje na svojim mrežnim stranicama nudi popis anglizama s odgovarajućim njemačkim zamjenama, tzv. *Anglizismen–Index*.⁹ Taj je popis namijenjen onima koji ne razumiju njemačke tekstove s engleskim ili pseudoengleskim izrazima ili ih odbijaju te onima koji žele izbjeći anglizme u svojim tekstovima. Godine 2023. taj je popis čak objavljen u obliku knjige s važnom napomenom da se u knjizi može naći 200 novih riječi.¹⁰

3.2. Pseudoanglizmi u njemačkome

Budući da korpus istraživanja koje će se opisati u 5. poglavlju čine i pseudo-posuđenice odnosno pseudoanglizmi kao pseudoposuđenice iz engleskoga, valja razjasniti i njihov status. Naime, kao što je već navedeno u uvodu ovog rada, pseudoposuđenice su leksičke jedinice koje se sastoje od stranih jezičnih elemenata, ali nisu posuđene kao cjelina odnosno nemaju model u stranom jeziku.¹¹ Steffens (2017, str. 276) pseudoanglizme u kontekstu njemačkoga definira kao riječi koje su naizgled preuzete iz engleskoga kao leksičke jedinice, a zapravo su nastale rječogradnim postupcima u njemačkome, kao npr. *Basecap* 'šilterica, šiltkapa', ili su pak tijekom procesa jezičnog posuđivanja dobile i novo značenje, npr. *Mobbing* 'mobbing', *flashen* 'oduševiti'.

Budući da su sastavljeni od engleskih sastavnica (npr. *Artflipper* 'preprodavač umjetnina'), brojni ih hrvatski i strani jezikoslovci ubrajaju u posuđenice (npr. Fili-

9 <https://vds-ev.de/arbeitsgruppen/deutsch-in-der-oeffentlichkeit/ag-anglizismenindex/> (pristupljeno 19. veljače 2026.)

10 *Der Anglizismen–Index 2023. Deutsch statt Denglisch.* Ur. Verein Deutsche Sprache Dortmund; Sprachkreis Deutsch Bern; Verein Muttersprache Wien. IFB Verlag Deutsche Sprache. Paderborn.

11 Za njihovu kategorizaciju v. npr. Yang (1990, str. 13–14).

pović, 1986; Yang, 1990; Muhvić–Dimanovski, 1992; 2005, Piškorec, 2005; Turk, 2013). No ima i drugih razmišljanja, poput onoga Onyska (2007, str. 55) koji naglašava da se naziv anglizam eventualno može odnositi samo na oblik pseudoanglizama jer se sastoje od engleskih sastavnica. No budući da pseudoanglizmi nastaju u njemačkome, ne može ih se smatrati posuđenicama. Taj bi se argument isto mogao prihvatiti, ali u ovome se radu pseudoanglizmi ipak promatraju kao posuđenice (v. Uvod).

4. Prevođenje novih riječi

Budući da se nove riječi, kako je već spomenuto, gotovo svakodnevno pojavljuju kako bi zadovoljile komunikacijske potrebe određene jezične zajednice, postavlja se pitanje njihova prevođenja na drugi jezik. To je priličan izazov jer katkad nove riječi nisu poznate ni izvornim govornicima nekog jezika. Iako je sve veća zastupljenost mrežnih jednojezičnih i dvojezičnih rječnika koji se neprestano aktualiziraju odnosno navode nove riječi,¹² oni ipak ne mogu ići ukorak s njihovim neprestanim pojavljivanjem. Stoga se nameće potreba za stvaranjem rječnika novih riječi. U sljedećim će potpoglavljima biti riječi o postojećim rječnicima novih riječi, od kojih su neki izvor korpusa istraživanja prikazanog u ovom radu, i prevoditeljskim postupcima kojima se nove riječi mogu prevoditi.

4.1. Postojeći njemačko–hrvatski rječnici novih riječi

Budući da se ovaj rad bavi prevođenjem posuđenica u njemačkom jeziku, ovdje će se spomenuti samo oni rječnici novih riječi koji se tiču njemačkoga. Iako je potreba za prevođenjem novih riječi velika, nema mnogo dvojezičnih rječnika novih riječi. Prema dostupnim informacijama, dosad u međunarodnoj leksikografskoj ponudi postoji samo jedan takav rječnik s njemačkim kao polaznim i ruskim kao ciljnim jezikom.¹³ Dostupan je i primjer poljsko–njemačkog rječnika neologizama.¹⁴

U hrvatskoj leksikografiji postoje čak dva tiskana njemačko–hrvatska rječnika leksičkih inovacija, i to *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija* (Ančić et al., 2015) i *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija 2015. – 2021.* (Čaušević et al., 2022). Ti su rječnici od svibnja 2025. dostupni na digitalnoj leksikografskoj platformi Digilex^{PLUS} 15 pod nazivom *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija*

12 Na njemačkom govornom području najvažniji je Dudenov jednojezični rječnik u čije se mrežno izdanje neprestano uvrštavaju nove riječi (<https://www.duden.de/>).

13 Steffens, D., i Nikitina, O. (2014). *Deutsch–russisches Neologismenwörterbuch. Neuer Wortschatz im Deutschen 1991–2010.* Institut für Deutsche Sprache.

14 Worbs, E., Markowski, A., i Meger, A. (2007). *Polnisch–deutsches Wörterbuch der Neologismen.* Harassowitz Verlag.

15 Ta je platforma (<https://digilex.ffzg.unizg.hr/>) dio repozitorija HR–Clarin, a na 23. međunarodnoj izložbi ARCA 2025 nagrađena je brončanom medaljom.

(do 2015.) i *Njemačko–hrvatski rječnik novih riječi (od 2015.)*.¹⁶ Na njoj se nalazi i *Koronarječnik*.¹⁷

Digilex^{PLUS} predstavlja značajan iskorak u hrvatskoj leksikografiji jer je to prvi mrežni dvojezični leksikografski projekt posvećen novim riječima.¹⁸ Ta platforma trenutačno obasije oko 6500 natuknica među kojima su zastupljeni i novi leksemi i nova značenja iz gotovo svih područja ljudskog života. Kao izvor natuknica koriste se već spomenuti rječnik neologizama Leibnizova instituta za njemački jezik, leksikografski internetski portali Wortwarte i Wortwarte Reloaded te Dudenov njemački mrežni rječnik koji se redovito proširuje novim riječima, a velik broj natuknica rezultat je samostalnog istraživanja mrežnih izdanja novina, časopisa, blogova i foruma s njemačkog govornog prostora.

Katkad su pri određivanju novih riječi koji čine tzv. „leksik na prijelazu“¹⁹ moguće pogreške jer je kod nekih leksema doista teško odrediti jesu li doista nove riječi ili pak oživljenice.²⁰ U Predgovoru se tiskanog *Njemačko–hrvatskog rječnika leksičkih inovacija 2015. – 2021. (2022)* napominje kako je pri pretraživanju novih riječi od velike važnosti bila tražilica Google s brojem potvrda određene riječi jer se na taj način mogla utvrditi njihova čestotnost u određenom razdoblju.

Oba tiskana njemačko–hrvatska rječnika leksičkih inovacija možda najbolje opisuju riječi recenzenta prvog rječnika, dr. sc. Kristiana Novaka: „... ovaj je rječnik važno svjedočanstvo upravo najnovijeg razvoja njemačkoga leksika, koje ocrtava često nepredvidljive putove polisemije, lucidne rječotvorbe i međujezičnoga transфера.“

4.2. Taksonomija prevoditeljskih postupaka

Iz translatoške se perspektive nove riječi promatraju kao kulturno specifične leksičke jedinice koje služe za imenovanje novih predmeta ili pojava svojstvenih određenoj kulturi ili za izražavanje ekspresivnosti nekoga jezika (usp. Skender Libhard, 2020b). Te leksičke jedinice mogu izražavati koncept koji je potpuno nepoznat u ciljnoj kulturi. Može biti apstraktan ili konkretan, može se odnositi na vjersko uvjerenje, društveni običaj ili čak vrstu hrane (usp. Baker, 2011, str. 18). Stoga su za njihovo prevođenje potrebni specifični prevoditeljski postupci. Za takav pristup vrlo se primjenjivom pokazala taksonomija prevoditeljskih postupaka za prevođenje kulturno specifičnih leksičkih jedinica koju je Skender Libhard (2020a;

16 Ovaj se rječnik redovito aktualizira i proširuje novim natuknicama.

17 *Koronarječnik* obasije 965 natuknica vezanih uz pandemiju koronavirusa.

18 Za hrvatski jezik postoji *Rječnik novih riječi. Mali vodič kroz nove riječi i pojmove u hrvatskim glasilima* (Brozović et al., 1996.) i mrežni *Rječnik neologizama u hrvatskome* Zavoda za lingvistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu čiji zadnji unos potječe iz travnja 2020. (pristupljeno 3. studenog 2025.) Prema uzoru na *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija* iz 2015. godine 2018. pojavio se *Švedsko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija* (Badić i Ljubas, 2018). Taj je rječnik doživio i drugo izdanje 2019.

19 Ovu je sintagmu upotrijebio dr. sc. Kristian Novak u recenziji *Njemačko–hrvatskog rječnika leksičkih inovacija*.

20 Pod ovim se nazivom misli na „one stare riječi koje su iz različitih razloga bile potisnute u pasivni leksik pa su u stanovitome razdoblju revitalizirane“ (Muhvić–Dimanovski, 2005, str. 51).

2020b) razradila prema taksonomiji prevoditeljskih postupaka za takve leksičke jedinice Veselice Majhut (2012).

Skender Libhard (2020a; 2020b) razlikuje jednostavne prevoditeljske postupke i kombinacije prevoditeljskih postupaka. Navodi 12 jednostavnih prevoditeljskih postupaka. To su:

1. preuzimanje, npr. *Bluetooth* 'Bluetooth'
2. prilagođeno preuzimanje, npr. *Cybersex* 'tzv. *cyberseks*'
3. zamjena doslovnim prijevodom, npr. *Cakepop*, *Cake-Pop* 'kolač lizalica'
4. zamjena parafrazom, npr. *Anti-Aging-Trick* 'trik protiv starenja'
5. zamjena uvriježenim nazivom iz ciljne kulture, npr. *Digicam* 'digitalni fotoaparati'
6. zamjena uvriježenim prijevodom iz ciljne kulture, npr. *ESM* 'Europski stabilizacijski mehanizam'
7. zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture, npr. *Fingerfood*, *Finger-Food* 'hrana s nogu, tzv. *finger food*, zalogajčić'
8. zamjena manje specifičnim elementom, npr. *Infotainer* 'informatore'
9. zamjena leksičkom inovacijom, npr. *Gravelbike* 'tzv. šoderbajk'
10. zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje, npr. *Kiter* 'tzv. *kitesurfer*'
11. zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz prilagođeno preuzimanje, npr. *Skate* 'skeptbord'
12. zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje i prilagođeno preuzimanje, npr. *Internetdate* 'online dejting' (usp. Skender Libhard, 2020b).

Skender Libhard (2020b) određuje čak 44 moguće kombinacije prevoditeljskih postupaka. Ovdje će se kao primjer navesti samo nekoliko najčešćih kombinacija,²¹ ali u potpoglavlju 5.2 u kojem se donose rezultati istraživanja prikazanog u ovom radu bit će oprijemljeno više kombinacija prevoditeljskih postupaka.

Neke od najčešćih kombinacija prevoditeljskih postupaka su:

1. zamjena parafrazom + dopuna, npr. *Powernap*, *Power-Nap* 'kratko drijemanje radi povećanja produktivnosti na radnom mjestu'
2. zamjena parafrazom + preuzimanje, npr. *Home-Clubbing* 'tzv. kućni *clubbing*'
3. preuzimanje + dopuna, npr. *Nude* 'nude boja'
4. zamjena doslovnim prijevodom + preuzimanje, npr. *Generation Facebook* 'Facebook generacija' (usp. Skender Libhard, 2020b).

21 Za popis svih 44 kombinacija prevoditeljskih postupaka v. Skender Libhard (2020b).

5. Istraživanje

Cilj je istraživanja predstavljenog u ovom radu²² bio provjeriti kako autori rječnika novih riječi pristupaju prevođenju posuđenica u njemačkome. Naime, prevođenje je posuđenica poseban translatološki izazov (usp. Baker, 2011, str. 22). Stoga je postavljeno sljedeće istraživačko pitanje: Kako se anglizmi i pseudoanglizmi u njemačkome mogu prevoditi na hrvatski?

Jedan od motiva za istraživanje bilo je izlaganje pod nazivom „Übersetzung von lexikalischen Innovationen in der globalisierten Welt“ koje je Skender Libhard održala na međunarodnoj prevoditeljskoj konferenciji TRANS „Übersetzen in der inklusiven und globalen Gesellschaft“ / „Translation in Inclusive and Global Society“ na Filozofskom fakultetu u Mariboru od 28. kolovoza do 4. rujna 2022. U tom se izlaganju pokušalo odgovoriti na pitanje kako se na hrvatski prevode anglizimi, pseudoanglizmi i hibridni oblici u njemačkome vezani uz pandemiju koronavirusa.²³

Kao poticaj poslužio je i rad o ispitivanju pristupa studenata Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci prevođenju engleskih posuđenica s obzirom na postojanje ili nepostojanje hrvatskoga jednorječnog ekvivalenta (usp. Pavlinušić Vilus et al., 2022).

5.1. Korpus, metodologija i hipoteza

Korpus ovoga istraživanja čine imenički anglizmi i pseudoanglizmi te njihovi prijevodni ekvivalenti na hrvatskome iz *Njemačko–hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)* i *Njemačko–hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)* s digitalne leksikografske platforme Digilex^{PLUS}. Odabrani su imenički anglizmi jer su najbrojniji. Iz prvog je rječnika obrađeno 700 anglizama i 73 pseudoanglizma,²⁴ a iz drugoga 258 anglizama te 34 pseudoanglizma.²⁵

Naglasak je bio na prevoditeljskim postupcima pa je kao metodološki okvir poslužila taksonomija prevoditeljskih postupaka za prevođenje kulturno specifičnih jezičnih elemenata prema Skender Libhard (2020b) koja je prikazana u potpoglavlju 4.2 ovoga rada.

Budući da danas u doba globalizacije u jezičnom smislu dominira engleski, hipoteza istraživanja je bila da će najzastupljeniji prevoditeljski postupak biti preuzimanje (npr. *Momjeans* ‘tzv. *mom jeans*’). Pritom treba naglasiti i dob većine autora i

22 Rad se temelji na izlaganju koje su autorice održale na VI. međunarodnom leksikološko–leksikografskom znanstvenom skupu „Leksikografija i vrijednosti u jeziku“ u HAZU.

23 Sažetak izlaganja se može naći u knjižici sažetaka na sljedećoj poveznici: https://drive.google.com/file/d/1hw3ufdHczsLZjAts3_9StTR09yewIn8V/view.

24 Važno je napomenuti da je spomenuti korpus većim dijelom već obrađen u Skender Libhard (2020b), ali u ovom su radu rezultati preciznije prikazani.

25 Kao što je već spomenuto, nisu se promatrali imenički anglizmi i pseudoanglizmi vezani uz pandemiju koronavirusa jer su postupci njihova prevođenja bili predmet drugog istraživanja prikazanog u uvodnom dijelu 5. poglavlja ovog rada.

autorica navedenih rječnika koji su u vrijeme sastavljanja rječnika bili u ranim dvadesetima. Riječ je o mladim ljudima koji su od djetinjstva uvelike izloženi engleskome.²⁶

5.2. Rezultati i rasprava

U ovom potpoglavlju prikazat će se rezultati analize prevoditeljskih postupaka. U tablici 1. prikazani su jednostavni prevoditeljski postupci, a u tablici 2. kombinacije prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme iz *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)*. U tablici 3. prikazani su jednostavni prevoditeljski postupci, a u tablici 4. kombinacije prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme iz *Njemačko-hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)*. Odvojeno od primjera anglizama i njihovih prijevodnih ekvivalenata prikazuju se pseudoanglizmi s prijevodnim ekvivalentima.

Udio pojedinog prevoditeljskog postupka za posuđenice (uključujući i pseudo-posuđenice) izražen je u postotcima. Budući da je neki anglizam, odnosno pseudoanglizam moguće prevesti na više načina, ubraja ga se u više prevoditeljskih postupaka, primjerice *Chatbox* ‘pričaonica, soba za čavrljanje, tzv. *chat* soba’ i *Cheatday* ‘dan kada se vara na dijete, tzv. dan oduška, *cheat day*’.²⁷

Slijede tablični prikazi rezultata analize prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme iz *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)*.

Tablica 1. Jednostavni prevoditeljski postupci za anglizme i pseudoanglizme iz *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)*

JEDNOSTAVNI PREVODITELJSKI POSTUPAK	POSUĐENICE (ANGLIZMI) (n=700)	PSEUDOPOSUĐENICE (PSEUDOANGLIZMI) (n=73)
preuzimanje (21,04 %)	npr. <i>Afterparty</i> ‘tzv. <i>after party</i> ’, <i>Casting</i> ‘ <i>casting</i> ’, <i>Muffin</i> ‘tzv. <i>muffin</i> ’	npr. <i>Flatrateparty</i> , <i>Flatrate-Party</i> , <i>Flat-Rate-Party</i> ‘tzv. <i>flat rate party</i> ’, <i>Pedelec</i> ‘ <i>Pedelec</i> ’
zamjena parafrazom (13,05 %)	npr. <i>Giveaway</i> , <i>Give-away</i> ‘poslovni dar, promotivni proizvod’	npr. <i>Homing</i> ‘ostajanje kod kuće’

26 To su potvrdile i reakcije studentica i studenata koji su u ljetnom semestru akademske godine 2023./2024. i 2024./2025. pohađali seminar „Leksičke inovacije u njemačkome“ u sklopu prijediplomskog studija germanistike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Naime, budući da se na seminaru uvelike raspravljalo o prijevodnim rješenjima iz *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija 2015. – 2021.*, studentice i studenti su uvijek naglašavali svoju sklonost upotrebi anglizama te davali prednost preuzimanju kao glavnom prevoditeljskom postupku pri prevođenju anglizama i pseudoanglizama u njemačkome.

27 Za prvu riječ prevoditeljski postupci su zamjena leksičkom inovacijom, zamjena parafrazom, zamjena uvriježenim nazivom iz ciljne kulture + preuzimanje, a za drugu zamjena parafrazom, zamjena parafrazom + dopuna i preuzimanje.

zamjena uvriježenim nazivom iz ciljne kulture (9,79 %)	npr. <i>Global City</i> ‘globalni grad’	npr. <i>Sidebag, Side-Bag</i> ‘bočni zračni jastuk’
zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje (3,92 %)	npr. <i>Sightjogging, Sight-Jogging</i> ‘tzv. <i>sightrunning</i> ’	npr. <i>FOC, Foc</i> ‘tzv. <i>outlet</i> ’
zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture (3,67 %)	npr. <i>Anchor</i> ‘voditelj, moderator’	npr. <i>Servicepoint, Service-Point</i> ‘infopult, informacije (npr. na kolodvoru)’
prilagođeno preuzimanje (3,43 %)	npr. <i>Retrodesign</i> ‘retrodizajn’	npr. <i>Myolifting</i> ‘tzv. <i>miolifting</i> ’
zamjena doslovnim prijevodom (0,90 %)	npr. <i>Nordicwalker, Nordic-Walker</i> ‘tzv. nordijski hodač’	nema
zamjena leksičkom inovacijom (0,41 %)	npr. <i>Downloadjunkie</i> ‘tzv. <i>downloadholičar</i> ’	npr. <i>Containering</i> ‘tzv. kantarenje’
zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz prilagođeno preuzimanje (0,41 %)	npr. <i>Partypooper</i> ‘tzv. <i>partibrejker</i> ’	npr. <i>Basecap, Base-Cape</i> ‘šilterica, šiltkapa’
zamjena manje specifičnim elementom (0,24 %)	nema	npr. <i>Stringtanga, String-Tanga</i> ‘tange’
zamjena uvriježenim prijevodom iz ciljne kulture (0,24 %)	npr. <i>E-Reader</i> ‘čitač e-knjiga’	nema

Tablica 2. Kombinacije prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme iz
Njemačko–hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)

KOMBINACIJE PREVODITELJSKIH POSTUPAKA	POSUĐENICE (ANGLIZMI) (n=700)	PSEUDOPOSUĐENICE (PSEUDOANGLIZMI) (n=73)
zamjena parafrazom + dopuna (22,60 %)	npr. <i>Infotainment</i> 'informiranje na zabavan način (osobito na televiziji)', <i>Messie</i> 'osoba koja kompulzivno skuplja nepotrebne stvari', <i>Rollator</i> 'hodalica za teže pokretne osobe'	npr. <i>Crashkid</i> , <i>Crash-Kid</i> 'mladi prijestupnik koji krade i razbija automobile', <i>Filmflatrate</i> 'mogućnost neograničenog pristupa filmovima uz mjesečnu naknadu', <i>Pedelec</i> 'bicikl s električnom podrškom'
preuzimanje + dopuna (4,32 %)	npr. <i>Clutch</i> 'tzv. <i>clutch</i> torbica'	npr. <i>Baggy</i> 'baggy hlače'
zamjena doslovnim prijevodom + preuzimanje (2,85 %)	npr. <i>Coworking Space</i> 'tzv. <i>coworking</i> prostor', <i>It-Girl</i> 'tzv. <i>it</i> djevojka'	npr. <i>Prepaidhandy</i> 'tzv. <i>prepaid</i> mobitel'
zamjena parafrazom + preuzimanje (2,53 %)	npr. <i>Medical Wellness</i> 'medicinski <i>wellness</i> '	npr. <i>Marketingtransfer</i> 'marketinški transfer'
zamjena parafrazom + prilagođeno preuzimanje (2,20 %)	npr. <i>Cybermobbing</i> 'mobing na internetu'	npr. <i>Animoticon</i> 'animirani emotikon'
preuzimanje + prilagođeno preuzimanje (1,14 %)	npr. <i>Coretraining</i> 'tzv. <i>core</i> treening'	npr. <i>In-Location</i> 'tzv. <i>in</i> lokacija'
preuzimanje + izostavljanje (1,06 %)	npr. <i>Bungeejumping</i> , <i>Bungee-Jumping</i> 'tzv. <i>bungee</i> '	nema
zamjena parafrazom + dopuna + preuzimanje (0,82 %)	npr. <i>Carying</i> 'skijanje na <i>carving</i> skijama'	npr. <i>Prepaidhandy</i> 'mobitel s <i>prepaid</i> karticom'
zamjena doslovnim prijevodom + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje (0,73 %)	npr. <i>E-Commerce</i> 'internetska trgovina'	npr. <i>WAP-Handy</i> 'GSM mobitel'

zamjena parafrazom + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje (0,65 %)	npr. <i>E-Zine</i> ‘tzv. online magazin, <i>web</i> –magazin’	npr. <i>Djane</i> ‘ženski DJ’
zamjena parafrazom + dopuna + prilagođeno preuzimanje (0,57 %)	npr. <i>Upgrade</i> ‘poboljšana, snažnija verzija softvera ili hardvera’	npr. <i>Modderjargon</i> ‘žargon osoba koje stvaraju modificirane verzije videoigrica i kompjuterskih igrica’
prilagođeno preuzimanje + dopuna (0,33 %)	npr. <i>Malware</i> ‘malver (ukupnost svih zloćudnih programa)’	nema
zamjena parafrazom + dopuna + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje (0,33 %)	npr. <i>Blackminton</i> ‘ <i>speedminton</i> po mraku’	npr. <i>Offliner</i> ‘osoba koja je namjerno <i>offline</i> ’
zamjena doslovnim prijevodom + prilagođeno preuzimanje (0,33 %)	npr. <i>Einkaufscity</i> ‘tzv. šoping grad’	npr. <i>Fifty-fifty-Joker</i> ‘tzv. „džoker pola–pola“’
zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture + preuzimanje (0,33 %)	npr. <i>Castingshow</i> ‘talent show’	nema
zamjena uvriježenim nazivom iz ciljne kulture + prilagođeno preuzimanje (0,33 %)	npr. <i>Spyware</i> ‘zloćudni softver’	nema
zamjena parafrazom + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz prilagođeno preuzimanje (0,24 %)	npr. <i>Internetdate</i> ‘internetski dejting’	nema
zamjena parafrazom + dopuna + preuzimanje + prilagođeno preuzimanje (0,24 %)	npr. <i>Facebookparty/ Facebook–Party</i> ‘party/zabava za koju se pozivnica šalje Facebookom’	nema

zamjena doslovnim prijevodom + dopuna (0,24 %)	npr. <i>Booklet</i> ‘knjižica (najčešće uz CD)’	nema
zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz prilagođeno preuzimanje (0,16 %)	npr. <i>Spyware</i> ‘špijunski softver’	nema
zamjena manje specifičnim elementom + prilagođeno preuzimanje (0,16 %)	npr. <i>Gamer–Community</i> ‘tzv. <i>gameri</i> , <i>gejmeri</i> ’	npr. <i>Hipstermilieu</i> ‘tzv. hipsteri’
zamjena parafrazom + zamjena manje specifičnim elementom (0,16 %)	npr. <i>Designerbaby</i> ‘tzv. dizajnirano dijete’	npr. <i>Soft–Skills–Training</i> ‘treening mekih vještina, treening emocionalne inteligencije’
prilagođeno preuzimanje + izostavljanje (0,08 %)	npr. <i>Ugg–Boot</i> , <i>Uggboot</i> ‘tzv. <i>uggsice</i> ’	nema
zamjena parafrazom + dopuna + preuzimanje + zamjena uvriježenim prijevodom iz ciljne kulture (0,08 %)	nema	npr. <i>Brickfilm</i> ‘kratki film s Lego kockicama’
zamjena doslovnim prijevodom + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz prilagođeno preuzimanje (0,08 %)	npr. <i>E–Dating</i> ‘online dejting’	nema
zamjena doslovnim prijevodom + preuzimanje + dopuna (0,08 %)	npr. <i>Retro–Game</i> ‘retrovideoigra’	nema
zamjena doslovnim prijevodom + preuzimanje + zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje (0,08 %)	nema	npr. <i>Beautycheck</i> ‘tzv. <i>beauty test</i> ’

zamjena parafrazom + preuzimanje + zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture (0,08 %)	npr. <i>Stand–Upper</i> 'stand-up komičar'	nema
zamjena parafrazom + zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture (0,08 %)	npr. <i>Redlight–Clubbing–Party</i> 'zabava u bordelu'	nema

Za *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija (do 2015.)* utvrđeno je 11 jednostavnih prevoditeljskih postupaka za prevođenje anglizama i pseudoanglizama. S udjelom od 21,04 % najčešći jednostavni prevoditeljski postupak je preuzimanje. To znači da se riječ u hrvatski preuzima u identičnom obliku kao u njemačkome, osim što ju je potrebno pisati malim početnim slovom i u kurzivu jer pravopisno i morfološki nije prilagođena hrvatskome. Drugi najčešći jednostavni prevoditeljski postupak je zamjena parafrazom s udjelom od 16,49 %. U tome se postupku njemačka riječ zamjenjuje višerječnim izrazom ili sintagmom, a nerijetko i čitavom rečenicom.

Znakovita je činjenica da je u ovom rječniku za prevođenje anglizama i pseudoanglizama korišteno čak 29 kombinacija prevoditeljskih postupaka. Najvažniji je pritom postupak zamjena parafrazom + dopuna (22,60 %). Upravo je taj postupak prema brojčanim pokazateljima najzastupljeniji prevoditeljski postupak za posuđenice u ovom rječniku. Iako se engleski smatra *linguom francom* te se katkad olako pretpostavlja da ga svi razumiju, očito je da prevoditelj, odnosno autor rječnika ipak smatra da je potrebno objasniti značenje novog leksema koji dolazi iz engleskoga. Skender Libhard (2020b) kao dodatni razlog čestog prevođenja novih riječi postupkom zamjene parafrazom i dopune navodi prevoditeljevu nesigurnost jer nije uvijek moguće sa sigurnošću otkriti pravo značenje neke nove riječi. To je u korpusu ovog rada vidljivo iz čestih kombinacija u kojima se uz zamjenu parafrazom upotrebljava još neki prevoditeljski postupak.

Slijede tablični prikazi rezultata analize prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme iz *Njemačko–hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)*.

Tablica 3. Jednostavni prevoditeljski postupci za anglizme i pseudoanglizme iz Njemačko–hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)

JEDNOSTAVNI PREVODITELJSKI POSTUPAK	POSUĐENICE (ANGLIZMI) (n=258)	PSEUDOPOSUĐENICE (PSEUDOANGLIZMI) (n=34)
preuzimanje (24,82 %)	npr. <i>Beautyblender</i> ‘tzv. <i>beauty blender</i> ’, <i>Cheatday</i> ‘tzv. <i>cheat day</i> ’, <i>Instastory</i> ‘tzv. <i>instastory</i> ’	npr. <i>Candystorm</i> ‘tzv. <i>candystorm</i> ’, <i>Flanking</i> ‘tzv. <i>flanking</i> ’, <i>Manertainer</i> ‘tzv. <i>manertainer</i> ’
zamjena parafrazom (16,63 %)	npr. <i>Tiny House</i> ‘minijaturna kuća’, <i>Vlog</i> ‘mrežni/internetski videodnevnik’, <i>Zoodles</i> ‘rezanci od tikvica’	npr. <i>All–Gender–WC</i> ‘WC za sve rodove’, <i>Trainingsselfie</i> ‘selfie s treninga’, <i>Darter</i> ‘igrač pikada’
prilagođeno preuzimanje (4,10 %)	npr. <i>Cobot</i> ‘tzv. <i>kobot</i> ’	npr. <i>Bio–Branding</i> ‘tzv. <i>biobrending</i> ’
zamjena leksičkom inovacijom (1,69 %)	npr. <i>Flowersprout</i> , <i>Flower Sprout</i> ‘tzv. <i>prokeljica</i> ’	nema
zamjena uvriježenim nazivom iz ciljne kulture (1,20 %)	npr. <i>Cringe</i> ‘susramlje’	npr. <i>Social Freezing</i> ‘zamrzavanje jajnih stanica’
zamjena doslovnim prijevodom (0,96 %)	npr. <i>Clean–Eating–Trend</i> ‘tzv. <i>trend čistog jedenja</i> ’	nema
zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje (0,48 %)	npr. <i>Pumptrack</i> ‘tzv. <i>pumptrack polygon</i> ’	nema
zamjena ekvivalentom iz ciljne kulture (0,48 %)	npr. <i>Snitch</i> ‘izdajica, cinkaroš’	npr. <i>Megabody</i> ‘supertijelo’
zamjena manje specifičnim elementom (0,48 %)	npr. <i>Foodie</i> ‘gurman, sladokusac’	nema

Tablica 4. Kombinacije prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme iz
Njemačko–hrvatskog rječnika novih riječi (od 2015.)

KOMBINACIJE PREVODITELJSKIH POSTUPAKA	POSUĐENICE (ANGLIZMI) (n=258)	PSEUDOPOSUĐENICE (PSEUDOANGLIZMI) (n=34)
zamjena parafrazom + dopuna (44,82 %)	npr. <i>Airport–Hopping</i> ‘putovanje s dužim čekanjima na aerodromima’, <i>Daydrinking</i> ‘konzumacija alkohola danju’, <i>Lifhack</i> ‘trik za povećanje produktivnosti i učinkovitosti u nekoj sferi života’	npr. <i>Alpha–Softie</i> ‘osjećajan alfa–muškarac’, <i>Candystorm</i> ‘lavina pozitivnih reakcija i komentara’, <i>Smombie</i> ‘osoba koja stalno gleda u pametni telefon i nije svjesna svoje okoline’
zamjena parafrazom + preuzimanje (1,45 %)	npr. <i>Superfood–Smoothie</i> ‘smoothie od superhrane’	npr. <i>Meme–Hype</i> ‘pomama za memeovima’
zamjena doslovnim prijevodom + preuzimanje (1,69 %)	npr. <i>No–Ad–Scoring</i> ‘tzv. <i>no ad</i> bodovanje’	nema
preuzimanje + dopuna (0,72 %)	npr. <i>Cold Brew</i> ‘tzv. <i>cold brew</i> kava’	nema
zamjena posuđenicom iz ciljne kulture uz preuzimanje + dopuna (0,48 %)	npr. <i>Basslet</i> ‘subwoofer narukvica’	nema

U *Njemačko–hrvatskom rječniku novih riječi (od 2015.)* potvrđeno je devet jednostavnih prevoditeljskih postupaka. I ovdje je najčešći jednostavni prevoditeljski postupak preuzimanje (24,82 %), a slijede ga zamjena parafrazom (16,63 %) i prilagođeno preuzimanje (4,10 %). Valja istaknuti da su autorice i autori obaju rječnika u slučaju preuzimanja ispred engleske riječi smatrali potrebnim navesti diskursni indikator tzv. (*takozvani*) kako bi ukazali na novinu toga prijevodnog rješenja.

Dok je za posuđenice iz prvog rječnika bilo gotovo 30 kombinacija prevoditeljskih postupaka, u ovome ih je samo pet. I ovdje je najčešći način prevođenja anglizama i pseudoanglizama zamjena parafrazom i dopuna, i to s udjelom od 44,82 %. Mnogo manjim udjelima slijede druge kombinacije postupaka. Tako visoka zastupljenost postupka zamjene parafrazom i dopunom dodatno potvrđuje već spomenutu tvrdnju o sklonosti prevoditelja da korisnicima rječnika objasne nove riječi i

omoguće im njihovo što bolje razumijevanje. Time način rada autora dvojezičnih rječnika novih riječi na neki način nalikuje pristupu autora jednojezičnih rječnika novih riječi u kojima se nove riječi objašnjavaju odnosno definiraju (v. <https://www.owid.de/docs/neo/start.jsp>).

Kako je već spomenuto, većina se novih riječi može prevesti s pomoću više prevoditeljskih postupaka, što omogućuje različitu interpretaciju rezultata. Naime, hipoteza je istraživanja upućivala na najveću zastupljenost preuzimanja, no rezultati su pokazali dominantnost zamjene parafrazom i dopunom. Ipak valja ukazati na činjenicu da se kod 16,71 % anglizama iz *Njemačko–hrvatskog rječnika leksičkih inovacija (do 2015.)* kao prevoditeljski postupci pojavljuju i zamjena parafrazom i dopuna i preuzimanje (npr. *Bitcoin* ‘decentralizirana digitalna/virtualna valuta, tzv. *bitcoin*'). U *Njemačko–hrvatskom rječniku novih riječi (od 2015.)* takvih primjera ima kod 25,97 % riječi (npr. *Paywall* ‘metoda ograničavanja pristupa sadržajima, posebno vijestima, nepretplaćenim korisnicima, tzv. *paywall*'). Unatoč manjem broju anglizama u drugom rječniku, postupak preuzimanja je zastupljeniji, što može upućivati na veću prisutnost novih anglizama u hrvatskome. Time se potvrđuje teza da se upravo kulturno specifične leksičke jedinice najčešće prevode posuđenicom (usp. Baker, 2011, str. 33).

Važno je istaknuti da se prevoditeljski postupak zamjene leksičkom inovacijom češće upotrebljava u *Njemačko–hrvatskom rječniku novih riječi (od 2015.)* u kojem je 1,69 % prijevodnih ekvivalenata kreirano na taj način, dok u *Njemačko–hrvatskom rječniku leksičkih inovacija (do 2015.)* udio leksičkih inovacija kao prijevodnih rješenja iznosi tek 0,41 %. Ovakav porast ukazuje na kreativnost autora i slobodniji pristup kreiranju prijevoda novih riječi.

Važno je istaknuti da se rezultati dobiveni prikazanom analizom djelomično poklapaju s rezultatom analize prevoditeljskih postupaka za anglizme i pseudoanglizme vezane uz pandemiju koronavirusa spomenutom u uvodu 5. poglavlja. Naime, ta je analiza prijevodnih rješenja za 55 anglizama i pseudoanglizama pokazala da je dominantan prevoditeljski postupak s 16,5 % zamjena parafrazom i dopuna (npr. *Post–Corona–Bucket–List* ‘popis želja nakon pandemije koronavirusa’). Preuzimanje je zastupljeno sa samo 3,85 % (npr. *Breakoutroom* ‘*breakout room*').²⁸

Rezultati istraživanja prikazanog u ovom radu u velikoj se mjeri razlikuju od rezultata ispitivanja pristupa studenata Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci prevođenju engleskih posuđenica (Pavlinušić Vilus et al., 2022). Naime, oni su pokazali da većina ispitanika prednost daje jednorječnom ekvivalentu, što bi prema taksonomiji primijenjenoj u ovom radu odgovaralo zamjeni uvriježenim prijevodom ili ekvivalentom iz ciljne kulture. Ako on ne postoji, onda su se koristili preuzimanjem, dok su višerječni prijevodni izrazi, odnosno zamjena parafrazom i dopunom, bili najmanje zastupljeni. Takvi se rezultati čine očekivanim jer višerječni izrazi ne odgovaraju jezičnoj ekonomičnosti kojoj govornici neke jezične zajednice

28 Mihaljević (2021, str. 55) pak navodi da su anglizimi u hrvatskome osobito zastupljeni u koronavirusnom nazivlju.

teže. No čini se da to ne vrijedi za nove riječi koje još nisu zaživjele u općem leksiku i čije značenje katkad nije jasno, pogotovo u slučaju posuđenica.

Na kraju prikaza rezultata valja istaknuti potrebu za daljnjim istraživanjem prevođenja pseudoposuđenica kao specifičnih primjera jezičnog posuđivanja. Naime, tijekom analize prevoditeljskih postupaka za pseudoposuđenice iz oba rječnika ispostavilo se da neka prijevodna rješenja uopće ne postoje na hrvatskome. Za tu provjeru poslužila je tražilica Google s postavkama ograničavanja pretraživanja rezultata samo na hrvatskome. Tako se, primjerice, za *Kickboard* nije mogao naći hrvatski ekvivalent u obliku posuđenice '*kickboard*' za romobil s jednim ili dva prednja kotača, već se nalazi samo prijevod engleskog modela koji ima drugo značenje, a to je daska za plivanje. Nadalje se ističe i pseudoanglizam *Slow Brewing* za koji se ne može naći posuđenica '*slow brewing*' već se samo u jednom izvoru spominje tzv. *Slow-brewing* metoda.²⁹ U analizi prevoditeljskih postupaka prijevodnih rješenja za pseudoanglizme nailazi se na samo jedan primjer preuzimanja koje doista funkcionira u hrvatskome, a to je '*pedelec*' za *Pedelec*.³⁰ Time se potvrđuje tvrdnja s početka ovog potpoglavlja da je prevođenje novih riječi doista izazovno. Unatoč detaljnom istraživanju sastavljača rječnika koji u mrežnim izvorima u određenom trenutku mogu naći ili zadovoljavajuće prijevodno rješenje ili polazište za kreiranje vlastitoga prijevodnog rješenja, katkad se naknadnom pretragom više ne mogu naći odgovarajuće potvrde.³¹

6. Zaključak

U ovome je radu jezično posuđivanje prikazano kao jedan od mogućih načina stvaranja novih leksema. Rezultat posuđivanja su posuđenice. Kao podskupina posuđenica promatraju se pseudoposuđenice, odnosno leksičke jedinice koje se sastoje od stranih elemenata, ali nisu posuđene kao cjelina. Kao i u drugim jezicima, i u njemačkome je najveći utjecaj engleskoga. Naime, priljev engleskih riječi u njemačkome gotovo je svakodnevna stvar i upravo angлизmi i pseudoangлизmi najzastupljenije posuđenice, odnosno pseudoposuđenice. Zbog vrlo spretne morfosintaktičke prilagodbe prilično je velik broj takvih novih riječi u njemačkome leksikaliziran pa stoga postoji potreba za njihovim prevođenjem. Ovim se istraživanjem pokušalo utvrditi koji se prevoditeljski postupci upotrebljavaju za prevođenje takvih leksičkih jedinica. Analizom prevoditeljskih postupaka prijevodnih ekvivalenata angлизama i pseudoangлизama iz dvaju njemačko–hrvatskih rječnika leksičkih inovacija utvrđeno je da su zamjena parafrazom i dopuna najčešći postupak kojim se angлизmi i pseudoangлизmi u njemačkome prevode na hrvatski.

29 <https://www.novolist.hr/promo-sadrzaji/mjesto-gdje-brewmaster-proizvodi-pivo/> (pristupljeno 26. lipnja 2025.)

30 <https://keindl-sport.hr/elektricni-bicikl-e-bicikl-pedelec/> (pristupljeno 26. srpnja 2025.)

31 U ovom se radu detaljno ne tematizira ova problematika, no riječ je o temi koju bi još valjalo istražiti.

7. Literatura

- Ančić, D. et al. (2015). *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija / Deutsch–kroatisches Wörterbuch der lexikalischen Innovationen*. FF press.
- Badić, E., i Ljubas, S. (2018). *Švedsko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija*. Vlastita naklada.
- Baker, M. (2011). *In other words: A coursebook on translation* (2nd ed.). Routledge.
- Brozović–Rončević, D. et al. (1996). *Rječnik novih riječi: Mali vodič kroz nove riječi i pojmove u hrvatskim glasilima*. Minerva.
- Čaušević, L. et al. (2022). *Njemačko–hrvatski rječnik leksičkih inovacija 2015.–2021. / Deutsch–kroatisches Wörterbuch der lexikalischen Innovationen 2015 – 2021*. FF press.
- Der Anglizismen–Index 2023: Deutsch statt Denglisch. (2023). Verein Deutsche Sprache; Sprachkreis Deutsch; Verein Muttersprache. IFB Verlag Deutsche Sprache. Pristupljeno 19. siječnja 2026.
- Digilex^{PLUS}. <https://digilex.ffzg.unizg.hr/>. Pristupljeno 11. veljače 2026.
- Električni bicikl (*e–bicikl / pedelec*). <https://keindl-sport.hr/elektricni-bicikl-e-bicikl-pedelec/> Pristupljeno 26. srpnja 2025.
- Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. JAZU – Školska knjiga.
- Kaehlbrandt, R. (2016). *Logbuch Deutsch – Wie wir sprechen, wie wir schreiben*. Vittorio Klostermann.
- Klosa–Kückelhaus, A., i Wolfer, S. (2026). „Newbies“ und Alteingesessene: Ein Multimedienansatz zur Untersuchung von Neologismenakzeptanz und deren Wandel. U C. Czicza, A. Dargiewicz, i A. Lenk (ur.), *Wortschatz und Wörterbuch in der Dynamik gesellschaftlichen Wandels* (str. 97–121). De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783112240151-007>
- Mihaljević, M. (2021). Anglizmi i pseudoanglizmi u hrvatskome jeziku. *Novorečje*, 3(5), 48–64.
- Mikić Čolić, A. (2021). *Neologizmi u hrvatskome jeziku*. Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
- Muhr, R. (2002). Anglizismen als Problem der Linguistik und Sprachpflege in Österreich und Deutschland zu Beginn des 21. Jahrhunderts. U R. Muhr., i B. Kettemann (ur.), *Eurospeak: Der Einfluss des Englischen auf europäische Sprachen zur Jahrtausendwende*, (str. 9–54). Peter Lang.
- Muhvić–Dimanovski, V. (1992). Prevedenice – jedan oblik neologizama. *Rad HAZU*, 446, 93–205.
- Muhvić–Dimanovski, V. (2005). *Neologizmi: Problemi teorije i primjene*. FF press.
- Muhvić–Dimanovski, V., i Skelin Horvat, A. (2006). O riječima stranog podrijetla i njihovu nazivlju. *Filologija*, 46–47, 203–215.
- Mjesto gdje Brewmaster proizvodi pivo. <https://www.novilist.hr/promo-sadrzaji/mjesto-gdje-brewmaster-proizvodi-pivo/> Pristupljeno 26. lipnja 2025.
- Onysko, A. (2007). *Anglicisms in German: Borrowing, lexical productivity, and written code-switching*. Walter de Gruyter.

- Online Etymology Dictionary. (n.d.). *Snitch*. <https://www.etymonline.com/word/snitch>. Pristupljeno 2. srpnja 2025.
- Pavlinušić Vilus, E., Bogunović, I., i Ćoso, B. (2022). Strategije studenata za prevođenje najfrekventnijih engleskih posuđenica u hrvatskome. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 48(2), 547–570. <https://doi.org/10.31724/rihjj.48.2.7>
- Piškorec, V. (2001). Temeljni pojmovi dodirnoga jezikoslovlja. *Strani jezici*, 30(4), 219–227.
- Piškorec, V. (2005). *Germanizmi u govorima đurđevečke Podravine*. FF press.
- Pöllmann, M. (2012). *Handy, Castingshow und Public Viewing: Pseudoanglizismen als Internationalismen. Ein Vergleich in vier Sprachen*. Peter Lang.
- Rječnik neologizama. <http://rjecnik.neologizam.ffzg.unizg.hr/> Pristupljeno 3. studenog 2025.
- Skender Libhard, I. (2020a). O okazionalizmima – kako nastaju u njemačkome i kako ih se može prevoditi na hrvatski. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 46(1), 339–372. <https://doi.org/10.31724/rihjj.46.1.14>
- Skender Libhard, I. (2020b). *Njemačke leksičke inovacije i njihovi hrvatski ekvivalenti s posebnim osvrtom na rječiogradne i prevoditeljske postupke* (Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet). <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:375681>
- Skender Libhard, I., i Strmečki Marković, S. (2023). *Corona–Deutsch* ili o nastajanju novih riječi u njemačkome u doba korone i o njihovu prevođenju na hrvatski. U I. Banković–Mandić, M. Majerović M., i M. Zubak Pivarski (ur.), *Jezici i svijetovi: Zbornik radova s Drugog znanstveno–stručnog skupa Hrvatskog društva sveučilišnih lektora*, (str. 50–67). Hrvatska sveučilišna naklada.
- Sousa Silva, M., i Ahmadi, S. (2025). Language models are borrowing–blind: A multilingual evaluation of loanword identification across 10 languages. arXiv. <https://arxiv.org/abs/2510.26254>
- Steffens, D. (2010). Tigerentenkoalition – schon gehört? Zum neuen Wortschatz im Deutschen. *Sprachreport*, 1, 2–8.
- Steffens, D., i Nikitina, O. (2014). *Deutsch–russisches Neologismenwörterbuch: Neuer Wortschatz im Deutschen 1991–2010*. Institut für Deutsche Sprache.
- Steffens, D. (2017). Von Pseudoanglizismen und Kurzzeitwörtern: Zwei Aspekte der Beschreibung von neuem Wortschatz im Neologismenwörterbuch im IDS–Portal OWID. *Sprachwissenschaft*, 42(3), 275–304.
- Storjohann, P. (2026). Neologismen und (Neo–)Diskurse der 2020er–Jahre bis 2025. *Sprachreport*, 42(1), 20–28. Leibniz–Institut für Deutsche Sprache.
- Štebih Golub, B. (2010). *Germanizmi u kajkavskom književnom jeziku*. Školska knjiga.
- Turk, M. (2013). *Jezično kalkiranje u teoriji i praksi: Prilog lingvističkim jezičnim dodirima*. Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Veselica Majhut, S. (2012). *Cultural specificity in the translation of popular fiction from English into Croatian during the socialist and transition periods (1960–2010)* (Doktorska disertacija, Universität Rovira i Virgili).
- Worbs, E., Markowski, A., i Meger, A. (2007). *Polnisch–deutsches Wörterbuch der Neologismen*. Harrassowitz Verlag.

- Yang, W. (1990). *Anglizismen im Deutschen: Am Beispiel des Nachrichtenmagazines Der Spiegel*. Niemeyer.
- Zifonun, G. (2002). Überfremdung des Deutschen: Panikmache oder echte Gefahr? *Sprachreport*, 3, 2–9.
- Zifonun, G. (2021). Anglizismen in der Coronakrise. In A. Klosa–Kückelhaus (Ed.), *Sprache in der Coronakrise: Dynamischer Wandel in Lexikon und Kommunikation*, 37–40. IDS Verlag.
- Zimmer, D. E. (1997). Neuenglodeutsch – über die Pidginisierung der Sprache. In *Deutsch und anders: Die Sprache im Modernisierungsfieber*, 7–104. Rowohlt.

Translation of loanwords: The example of new German words

This paper examines the approach of the authors of dictionaries of new German words to translating loanwords into Croatian, with an emphasis on anglicisms. The theoretical framework includes an overview of linguistic borrowing as a process of creating new words and a taxonomy of translation procedures for culture-specific items (Veselica Majhut, 2012; Skender Libhard, 2020a) used to analyze translation solutions.

Among the new German words are loanwords that adapt very adroitly to the orthographic, phonological, morphological, and semantic system of the German language. Loans from English are the most numerous and have significantly contributed to the expansion of the German lexicon (Kaehlbrandt, 2016; Skender Libhard, 2020b).

The empirical part of the study includes an analysis of the translation procedures applied to approximately 700 anglicisms and pseudo-anglicisms from the German–Croatian Dictionary of Lexical Innovations (up to 2015), the results of which are compared with an analysis of the translation procedures applied to 300 anglicisms and pseudo-anglicisms from the German–Croatian Dictionary of Lexical Innovations (since 2015) available on the digital lexicographic platform Digilex^{PLUS}.

The aim is to determine to what extent loanwords in German can be translated as loanwords in Croatian, or whether they require other translation procedures. Contrary to the expected dominance of retention, the results show frequent use of replacement with paraphrase and addition. This is confirmed by previous, though limited, similar studies (cf. Skender Libhard, 2020b).

Keywords: new words in German; linguistic borrowing; loanwords; anglicisms; pseudo-anglicisms

